

VTW HANDREIKING

DE HUURDESCOMMISSARIS

Praktische handvatten en aanbevelingen
voor de invulling van het voordrachtsrecht
van de huurdersorganisatie

Uitgever: VTW & De Nederlandse Woonbond
Auteurs: Ingrid van der Kraan & Jannie Komduur

INHOUD

VOORWOORD	3
1. INLEIDING	4
2. ROL, POSITIE EN TAAK HUURDERSCOMMISSARIS	6
2.1 <i>Wettelijke vereisten</i>	
Evenwichtige belangenafweging	
Onafhankelijk en kritisch	
Geschikt en betrouwbaar	
Onverenigbaarheden en (schijn van) belangenverstrengeling (Huurder als) commissaris en tegenstrijdig belang	
Geschikt en betrouwbaar blijven	
3. WIE DRAAGT VOOR?	9
3.1 <i>Meerdere (overkoepelende) huurdersorganisaties</i>	
3.2 <i>Geen huurdersorganisatie</i>	
3.3 <i>Geen voordracht</i>	
4. VOORTRAJECT	10
4.1 <i>Profielschets</i>	
4.2 <i>Werkwijze voordracht</i>	
Termijn voordracht	
5. WERVING EN SELECTIE	13
5.1 <i>Ondersteuning huurdersorganisatie</i>	
5.2 <i>Openbare werving</i>	
5.3 <i>Selectiecommissie</i>	
5.4 <i>Selectiegesprekken</i>	
6. DE VOORDRACHT	16
6.1 <i>In hoeverre is de voordracht bindend?</i>	
6.2 <i>De RvC is het niet eens met de voordracht</i>	
7. CONTACT TUSSEN DE HUURDERSORGANISATIE EN DE HUURDERSCOMMISSARIS	18
8. HERBENOEMING	20
8.1 <i>Herbenoeming na fusie</i>	
BIJLAGE	22
Overzicht relevante wet- en regelgeving	
COLOFON	29

VOORWOORD

Huurdersorganisaties van woningcorporaties hebben het recht een bindende voordracht te doen voor leden van de raad van commissarissen¹ (RvC)

De Woningwet bepaalt sinds juli 2015 dat minimaal een derde en maximaal de helft van de commissarissen wordt benoemd op bindende voordracht van de huurdersorganisatie. Voorheen waren dit minimaal twee 'huurderscommissarissen'. De Vereniging van Toezichthouders in Woningcorporaties (VTW) en de Nederlandse Woonbond bieden u met deze publicatie een praktische handreiking voor de invulling van dit recht.

Een huurderscommissaris is geen vreemde eend in de bijt; hij moet aan dezelfde vereisten voldoen als andere commissarissen en verricht zijn/haar werkzaamheden zonder last of ruggespraak en zonder enig bijzonder belang te vertegenwoordigen. Wel zal hij actiever het huurdersperspectief inbrengen.

Met deze handreiking beogen de VTW en de Woonbond een zorgvuldig proces van voordracht te ondersteunen en de kwaliteit en professionaliteit van het intern toezicht te bevorderen. Hoewel deze handreiking zich specifiek richt op de voordracht en benoeming van huurderscommissarissen, zijn veel aanbevelingen ook toepasbaar bij de selectie en benoeming van niet-huurderscommissarissen.

De VTW en de Woonbond moedigen zowel huurdersorganisaties als RvC's aan om volop gebruik te maken van de aanbevelingen.

Bronia Vermaas-van de Bilt, directeur VTW

Zeno Winkels, algemeen directeur Nederlandse Woonbond

¹ Deze publicatie hanteert, net zoals de wet, de term commissaris. In de praktijk wordt soms ook toezichthouder gebruikt.

1

INLEIDING

Binnen de RvC van een woningcorporatie is coöptatie het gebruikelijke selectiemechanisme. Dit houdt in dat nieuwe leden door de RvC zelf worden geselecteerd, voorgedragen en benoemd. De selectie en bindende voordracht van de huurderscommissarissen door de huurdersorganisatie vormen hierop een uitzondering.

De bindende voordracht van huurderscommissarissen valt binnen een wettelijk kader (zie bijlage 1), waarin bepaalde zaken worden voorgeschreven. De belangrijkste bepalingen daarin is dat minimaal een derde en maximaal de helft van de commissarissen door de RvC wordt benoemd op bindende voordracht van de huurdersorganisatie (artikel 30 lid 10a Woningwet).

Een bindende voordracht is gekoppeld aan een (her)benoeming. Als een huurdersorganisatie een zittende commissaris wil voordragen die (nog) geen huurderscommissaris is, dient de betreffende commissaris af te treden en te worden (her)benoemd als huurderscommissaris.

Het minimum- en maximaantal huurderscommissarissen hangt af van de omvang van de RvC:

- Een RvC bestaande uit 3 commissarissen heeft 1 huurderscommissaris;
- Een RvC bestaande uit 4 commissarissen heeft 2 huurderscommissarissen;
- Een RvC bestaande uit 5 commissarissen heeft 2 huurderscommissarissen;
- Een RvC bestaande uit 6 commissarissen heeft minimaal 2 en maximaal 3 huurderscommissarissen;
- Een RvC bestaande uit 7 commissarissen heeft 3 huurderscommissarissen;
- Een RvC bestaande uit 8 commissarissen heeft minimaal 3 en maximaal 4 huurderscommissarissen.

Huurdersorganisaties kunnen door middel van het voordrachtsrecht invloed uitoefenen op de samenstelling van de RvC en de kwaliteit van het intern toezicht. Dit brengt een grote verantwoordelijkheid met zich mee, aangezien deskundig, onafhankelijk en kritisch intern toezicht essentieel is voor het functioneren van een woningcorporatie.

De uitvoering van het voordrachtsrecht verloopt in de praktijk niet altijd soepel. Zowel huurdersorganisaties als RvC's ervaren soms onzekerheid over het proces. Dit kan komen door onduidelijkheden over de procedures of doordat verwachtingen van beide partijen niet altijd op één lijn liggen.

De Woonbond en de VTW bieden met deze handreiking praktische handvatten en aanbevelingen voor zowel huurdersorganisaties als RvC's bij de invulling van het voordrachtsrecht. Met het opvolgen van de aanbevelingen wordt enerzijds het voordrachtsrecht gerespecteerd en anderzijds voldaan aan de noodzaak van kwalitatief goed intern toezicht.

2

ROL, POSITIE EN TAAK HUURDERSCOMMISSARIS

Huurderscommissarissen hebben geen andere rol, positie of taak dan leden van de RvC die niet op voordracht van de huurdersorganisatie zijn benoemd. Alle commissarissen moeten aan dezelfde eisen voldoen, en verrichten hun werkzaamheden zonder last of ruggespraak en zonder enig bijzonder belang te vertegenwoordigen. Tegelijkertijd behoort de huurderscommissaris het vertrouwen te hebben van de huurdersorganisatie.

De RvC functioneert als een collectief orgaan; alle leden van de RvC zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het uitoefenen van onafhankelijk toezicht op het bestuur van de corporatie en worden gezamenlijk verantwoordelijk gehouden voor de beslissingen en acties van de raad als geheel. Daarmee heeft iedere commissaris de verantwoordelijkheid om ook als individueel lid van de RvC actief bij te dragen aan het toezicht.

Huurderscommissarissen worden niet aangestuurd door, en zijn geen verantwoording verschuldigd aan, de huurdersorganisaties die hen hebben voorgedragen. Wel mag verwacht worden dat een huurderscommissaris het vertrouwen van de huurdersorganisatie heeft en dat deze, bij de afweging van de verschillende belangen, in het bijzonder ook oog heeft voor de belangen van de huurders.

De Woningwet en de hieruit voortvloeiende regelgeving stellen eisen aan de leden van de RvC om de kwaliteit van het toezicht te borgen. Ook de algemene principes en uitwerkingsbepalingen van de Governancecode woningcorporaties (zie bijlage 2) bevatten normen waaraan iedere commissaris is gebonden.

2.1 WETTELIJKE VEREISTEN

EVENWICHTIGE BELANGENAFWEGING

Bij de vervulling van hun taak richten commissarissen zich naar het belang van de woningcorporatie en de door haar in standgehouden onderneming, naar het te behartigen maatschappelijke belang en naar het belang van de betrokken belanghebbenden (artikel 31 lid 1 Woningwet).

De RvC behoort de verschillende belangen evenwichtig tegen elkaar af te wegen. Iedere commissaris heeft een open oog voor de samenleving en de maatschappelijke omgeving van de corporatie. Daarbij zal het accent liggen op het aandachtsveld waarvoor de commissaris is aangezocht. Van huurderscommissarissen wordt verwacht dat zij de kennis binnen de RvC ten aanzien van de huurdersinvalshoek versterken.

ONAFHANKELIJK EN KRITISCH

Commissarissen binnen een RvC moeten onafhankelijk en kritisch kunnen opereren en mogen geen persoonlijk belang hebben in de woningcorporatie (artikel 30 lid 5 en lid 7 Woningwet). Dit betekent dat zij hun taken zonder enige vorm van belangenverstrengeling uitvoeren, zodat hun oordeel niet wordt beïnvloed door persoonlijke belangen in de corporatie. Hierbij kan gedacht worden aan financiële belangen, maar ook aan persoonlijke relaties. Ook dienen commissarissen ervoor te waken dat externe belangen een negatieve invloed uitoefenen op de besluitvorming binnen woningcorporaties

Iedere commissaris heeft de individuele verantwoordelijkheid onafhankelijk en kritisch bij te dragen aan de besluitvorming. De eis van onafhankelijkheid is cruciaal omdat de RvC toezicht houdt op het bestuur van de woningcorporatie en als taak heeft om het bestuur ter verantwoording te roepen wanneer dat nodig is. Commissarissen moeten in staat zijn om zonder terughoudendheid kritische vragen te stellen, ook als dat ongemakkelijk is, en te oordelen over besluiten die de woningcorporatie aangaan. Daarnaast moeten commissarissen ervoor waken dat sociale en psychologische (groeps)dynamiek hen niet belemmert in hun vermogen om onafhankelijk en kritisch bij te dragen aan de besluitvorming.

GESCHIKT EN BETROUWBAAR

Iedere commissaris moet geschikt en betrouwbaar zijn. Voor (her)benoeming van een commissaris is een positieve zienswijze van de minister nodig op de geschiktheid en de betrouwbaarheid. Deze zogenaamde toets geschiktheid en betrouwbaarheid wordt afgenomen door de externe toezichthouder, de Autoriteit woningcorporaties (Aw).

De toets op de geschiktheid en betrouwbaarheid is grotendeels (wettelijk) vastgelegd en uitgewerkt in artikel 19 van het Besluit toegelaten instellingen volkshuisvesting (Btiv), de artikelen 6-8 van de Regeling toegelaten instellingen volkshuisvesting (Rtiv) en de Beleidsregel Autoriteit woningcorporaties (hoofdstuk 3 'Geschiktheid en Betrouwbaarheid' en hoofdstuk 4 'Onverenigbaarheden'). Bij de geschiktheidsbeoordeling staat de vraag centraal of de voorgedragen commissaris geschikt is voor de betreffende functie bij deze corporatie voor de betreffende periode. De Aw heeft discretionaire ruimte voor een risicogerichte benadering, zodat zij bij de beoordeling rekening kan houden met de corporatie, persoon of specifieke situatie.

De Aw beoordeelt de geschiktheid van de voorgedragen commissaris op basis van diens opleiding, werkervaring, vakinhoudelijke kennis en competenties (artikel 19, lid 1a Btiv). Daarbij wordt ook de samenstelling van de RvC in overweging genomen, evenals de al aanwezige kennis en ervaring binnen de raad. Daarnaast kijkt de Aw naar de passendheid van de voorgedragen commissaris in relatie tot de aard en zwaarte van de functie, alsmede de aard en omvang van de werkzaamheden van de corporatie (artikel 19, lid 2 Btiv).

De betrouwbaarheidstoets bestaat uit controle van gegevens bij de Belastingdienst, een VOG en een door de voorgedragen commissaris ingevuld betrouwbaarheidsformulier waarin antecedenten zijn opgenomen die betrokken worden in de beoordeling (artikel 19, lid 1b Btiv).

Onverenigbare (neven)functies vormen ook een betrouwbaarheidsrisico.

ONVERENIGBAARHEDEN EN (SCHIJN VAN) BELANGENVERSTRENGELING

De belangen van de corporatie moeten leidend zijn voor de leden van de RvC. Andere belangen mogen de uitvoering van hun taken niet nadelig beïnvloeden of de schijn opwekken dat ze van invloed zijn. Dit uitgangspunt van onafhankelijkheid staat in artikel 30 lid 7 van de Woningwet. Voor 2022 vertaalde de Woningwet het voorkomen van belangenverstrengeling in een opsomming van functies die commissarissen niet mochten uitoefenen, de zogenaamde onverenigbare functies.

De huidige Woningwet geeft in artikel 30 lid 6 een algemene omschrijving van het principe van onverenigbaarheid. Hiermee heeft de Aw van de wetgever discretionaire ruimte gekregen voor een risicogerichte benadering. Dit stelt de Aw in staat concrete gevallen te toetsen aan de specifieke context en adequaat te handelen in situaties die op dit moment nog niet te voorzien zijn.

In de Beleidsregel Autoriteit woningcorporaties geeft de Aw aan hoe zij (on)verenigbaarheid en (schijn van) belangenverstrengeling beoordeelt.

(HUURDER ALS) COMMISSARIS EN TEGENSTRIJDIG BELANG

De Woningwet geeft de mogelijkheid een of meer huurders voor te dragen als commissaris, ook indien deze huurder is bij de betreffende corporatie zelf. Vanzelfsprekend moet ook de huurder die commissaris is voldoen aan de wettelijke vereisten van onafhankelijkheid. Net als iedere andere commissaris opereert deze zonder last of ruggespraak en zonder enig belang te vertegenwoordigen.

De door de huurdersorganisatie voorgedragen huurderscommissaris mag geen bestuurslid zijn van diezelfde huurdersorganisatie, noch van een andere huurdersorganisatie of -koepel die op grond van de Wet op het overleg huurders verhuurder als reguliere gesprekspartner van de corporatie fungeert. De wettelijke bepalingen bieden hiervoor volgens de Aw te weinig ruimte.

Alle commissarissen kunnen tijdens hun benoemingstermijn in principe te maken krijgen met een (potentieel) tegenstrijdig belang. Dit ontstaat wanneer zij moeten oordelen over kwesties die hun eigen belang direct raken. Voor een huurder die commissaris is kan dit bijvoorbeeld spelen bij besluiten over huurprijzen, onderhoud of renovaties.

Commissarissen dienen een (potentieel) tegenstrijdig belang te melden aan (de voorzitter van) de RvC. De commissaris die een (potentieel) tegenstrijdig belang heeft neemt niet deel aan de discussie en besluitvorming van de RvC over het onderwerp waarbij hij of zij een tegenstrijdig belang heeft. Ook neemt de betreffende commissaris geen deel aan de beoordeling of sprake is van een tegenstrijdig belang.

GESCHIKT EN BETROUWBAAR BLIJVEN

Commissarissen moeten ook na een positieve zienswijze en benoeming in hun dagelijks functioneren geschikt en betrouwbaar blijven. De normen voor geschiktheid en betrouwbaarheid bij de zienswijzetoetsing gebruikt de Aw daarom ook als normenkader bij haar doorlopend extern toezicht.

De Woningwet bepaalt in artikel 31 lid 2 dat de RvC voorziet in het behouden en ontwikkelen van de kennis en de vaardigheden die noodzakelijk zijn voor het geschikt blijven als commissaris. De Governancecode woningcorporaties geeft in bepaling 3.14 een nadere uitwerking door de Permanente Educatie-systematiek van de VTW van toepassing te verklaren op commissarissen.

3

WIE DRAAGT VOOR?

De Woningwet 2015 is in artikel 30 lid 10a duidelijk over wie de bindende voordracht mag doen: de gezamenlijke huurdersorganisaties als bedoeld in artikel 1 lid 1f van de Wet op het overleg huurders verhuurder (Wohv). In de praktijk is dit meestal de zelfstandige huurdersorganisatie die op corporatieniveau de reguliere overlegpartner is volgens de Wohv.

3.1 MEERDERE (OVERKOEPELENDE) HUURDERSORGANISATIES

De Woningwet is niet duidelijk wie het voordrachtsrecht uitoefent als er meerdere (overkoepelende) huurdersorganisaties zijn waarmee de corporatie het overleg voert. Het is raadzaam om, in de statuten van de corporatie of in de samenwerkingsovereenkomst tussen de corporatie en de huurdersorganisaties, voorschriften op te nemen over wat in dit geval het te volgen proces is.

In de praktijk is het meestal de overkoepeling of het samenwerkingsverband dat het voordrachtsrecht uitoefent. Als er geen overkoepelende organisatie of samenwerkingsverband is, dragen de huurdersorganisaties gezamenlijk zorg voor de voordracht.

3.2 GEEN HUURDERSORGANISATIE

Gezien de wettelijke kaders en de belangen van huurders, is het zeer wenselijk dat elke corporatie beschikt over een functionerende huurdersorganisatie. De verantwoordelijkheid voor de oprichting en instandhouding van een huurdersorganisatie ligt in de eerste plaats bij de huurders zelf, maar de corporatie zou dit ook actief moeten bevorderen. Uit de Wohv volgt dat de corporatie randvoorwaarden schept om te komen tot sterke en professionele huurdersorganisaties en de huurdersorganisatie (financieel) ondersteunt. De RvC dient hierop toe te zien.

Wat als er geen huurdersorganisatie is die het bindende voordrachtsrecht kan uitoefenen? In dat geval berust het voordrachtsrecht volgens de Woningwet bij de bewonerscommissies van de corporaties gezamenlijk, en als er ook geen bewonerscommissie is bij de huurders (artikel 30 lid 10b en lid 10c Woningwet). In het laatste geval moet de RvC er zorg voor dragen dat de huurders een voordracht kunnen doen. Dit betekent dat de RvC actief huurderscommissarissen werft in overleg met de huurders.

3.3 GEEN VOORDRACHT

Als ook geen voordracht is gedaan door de huurders moet de RvC huurderscommissarissen benoemen uit de huurders (artikel 30 lid 10f Woningwet). Het aantal commissarissen uit de huurders is gelijk aan het aantal commissarissen waarop een bindende voordracht betrekking zou kunnen hebben gehad. Uiteraard gelden voor deze benoemingen dezelfde kwaliteitseisen als voor alle iedere andere commissaris.

4

VOORTRAJECT

Voor een succesvolle voordracht is het essentieel dat de RvC en de voordragende huurdersorganisatie een duidelijk en gedeeld beeld hebben van de eisen waaraan de huurderscommissaris moet voldoen. Daarnaast is het belangrijk dat de afspraken tussen de RvC en de voordragende huurdersorganisatie over de werkwijze van de voordracht helder zijn.

4.1 PROFIELSCHETS

De RvC stelt een algemene profielschets op voor zijn omvang en samenstelling, waarin rekening wordt gehouden met de aard en omvang van de werkzaamheden van de corporatie, en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de commissarissen. Voor de verschillende functies en aandachtsgebieden stelt de RvC aparte profielen op.

Het functioneren van een woningcorporatie is complex en veelzijdig. Daarom dient in de RvC ruime kennis en ervaring aanwezig te zijn ten aanzien van alle aspecten van het corporatiebeleid en alle activiteiten die de corporatie uitvoert.

De effectiviteit van de RvC wordt mede bepaald door de samenstelling van de RvC als team en de onderlinge samenwerking. Een goed functionerend team is divers en bestaat uit mensen die elkaar aanvullen en elkaar tegenwicht bieden. Ook houding, gedrag en persoonlijkheidstype doen ertoe om de kwaliteit van de RvC als goed functionerend team te waarborgen.

AANBEVELING VTW EN WOONBOND:

De RvC betreft de voordragende huurdersorganisatie bij de vaststelling van de (algemene) profielschets van de RvC.

Over de wijze waarop de RvC de huurdersorganisatie betreft kunnen afspraken gemaakt worden. Bijvoorbeeld dat voordat de profielschets vastgesteld wordt, deze eerst voor advies aan de huurdersorganisatie wordt voorgelegd. Zo kan de huurdersorganisatie bevorderen dat alle commissarissen oog hebben voor huurdersbelangen en -vraagstukken.

AANBEVELING VTW EN WOONBOND:

De RvC en de voordragende huurdersorganisatie overleggen voorafgaand aan de start van de wervings- en selectieprocedure over het gewenste profiel van de huurderscommissaris. Bij voorkeur dient expliciete overeenstemming te bestaan over het profiel voordat de wervings- en selectieprocedure wordt gestart.

Het profiel van de huurderscommissaris wordt afgeleid van de profielschets voor de RvC. De wettelijke vereisten vormen een belangrijk onderdeel van de profielschets van de RvC en het profiel van de huurderscommissaris. Daarnaast bevat het profiel specifieke eisen waaraan de kandidaat-huurderscommissaris moet voldoen gezien de samenstelling en de aandachtsgebieden van de RvC. De voordragende huurdersorganisatie kan een aantal aanvullende eisen stellen die zij zelf belangrijk vindt, bijvoorbeeld dat de kandidaat-huurderscommissaris aantoonbare ervaring en/of affiniteit heeft met het huurwerk en/of lokale binding heeft.

In de praktijk kan er spanning optreden tussen de eisen die de RvC stelt aan het profiel van de huurderscommissaris en de eisen die de voordragende huurdersorganisatie stelt. Soms leidt dat er zelfs toe dat de RvC een voorgedragen kandidaat-huurderscommissaris niet accepteert, omdat deze niet in het profiel zou passen.

Om problemen te voorkomen dient bij voorkeur expliciete overeenstemming te bestaan over het profiel voordat de wervings- en selectieprocedure wordt gestart.

Een goed uitgewerkt helder profiel bevordert een efficiënte en transparante selectieprocedure, waardoor de kans op het vinden van de meest geschikte kandidaat wordt vergroot. Tegelijkertijd helpt het potentiële kandidaten om te bepalen of zij de juiste kwaliteiten en ervaring hebben om de rol van huurderscommissaris met succes te vervullen.

4.2 WERKWIJZE VOORDRACHT

AANBEVELING VTW EN WOONBOND:

De RvC en de voordragende huurdersorganisatie stellen gezamenlijk een reglement vast waarin de werkwijze met betrekking tot de bindende voordracht is geregeld.

Door vooraf duidelijke afspraken te maken, wordt de kans op een succesvolle voordracht aanzienlijk vergroot. Hierdoor weten zowel de RvC als de huurdersorganisatie precies wat er van hen verwacht wordt in elke fase van het proces. Het voorkomt misverstanden over verantwoordelijkheden en taken. Dit bevordert het vertrouwen tussen beide partijen.

TERMIJN VOORDRACHT

Allereerst is het belangrijk om duidelijke afspraken te maken over de termijn waarbinnen de voordracht van de huurdersorganisatie dient te worden gedaan en de gevolgen van overschrijding van deze termijn. De termijn moet redelijk zijn. Een goede wervings- en selectieprocedure neemt over het algemeen zeker vier maanden in beslag. Daarnaast moet ook rekening worden gehouden met de termijnen die nodig zijn voor het verkrijgen van een positieve zienswijze. In de praktijk kost het minimaal een half jaar om tot een definitieve benoeming te komen.

Andere onderwerpen waarover afspraken gemaakt kunnen worden zijn:

- De procedurele stappen. Hoe ziet het werving en selectieproces eruit?
- Het tijdschema. Wanneer vinden de verschillende stappen plaats?
- Het budget. Voor welke stappen is budget nodig/beschikbaar?
- De ondersteuning van de huurdersorganisatie. Is er ondersteuning door de corporatie en/of een extern adviseur?
- De kanalen die worden ingezet voor de openbare werving. Landelijke dagbladen? Regionale dagbladen? Sociale media? Online jobboards? Branchespecifieke netwerken? Persoonlijke netwerken?
- Wie zorgdraagt voor de werving en selectie. Is dat het gehele bestuur van de huurdersorganisatie? Of wordt een aparte selectiecommissie ingesteld?
- De betrokkenheid van de RvC en de corporatie bij de werving en selectie. Wordt er iemand uit de RvC – bijvoorbeeld de voorzitter van de remuneratiecommissie – aan de selectiecommissie toegevoegd en wat is zij /haar rol?
- Communicatie. Wanneer en op welke manier wordt er gecommuniceerd tijdens het werving en selectieproces?
- Besluitvorming. Hoe wordt de uiteindelijke keuze gemaakt? Draagt de huurdersorganisatie één kandidaat voor aan de RvC of meerdere?

5

WERVING EN SELECTIE

Bij de werving en selectie van de huurderscommissaris is een goede samenwerking en afstemming tussen de huurdersorganisatie en de RvC vereist. De RvC blijft immers verantwoordelijk voor het benoemingsbesluit, inclusief het toetsen van de kandidaat-huurderscommissaris aan de wettelijke vereisten en de profielschets. De Governancecode woningcorporaties bepaalt dat bestuur en RvC zorgen voor de juiste ondersteuning van en samenwerking met de huurdersorganisatie bij hun bindende voordracht.

5.1 ONDERSTEUNING HUURDERSORGANISATIE

AANBEVELING VTW EN WOONBOND:

De voordragende huurdersorganisatie wordt in de gelegenheid gesteld om gebruik te maken van een onafhankelijk extern adviseur die haar ondersteunt bij de werving en selectie van de kandidaat-huurderscommissaris.

De corporatie zorgt voor de juiste ondersteuning van en samenwerking met de huurdersorganisatie bij de voordracht van de huurderscommissaris (bepaling 3.5 Governancecode woningcorporaties). Voor de huurdersorganisatie is werving en selectie geen dagelijks werk. Ondersteuning door een onafhankelijke externe adviseur die deskundigheid en ervaring heeft op dit terrein is wenselijk. Deze kan veel werk uit handen nemen zoals het opstellen en plaatsen van de advertentie, het selecteren en beantwoorden van brieven, maar vooral ook het voeren van selectiegesprekken. Huurdersorganisaties kunnen bijvoorbeeld een searchbureau inschakelen of het Woonbond Kennis- en Adviescentrum.

Goede advisering en ondersteuning brengen kosten met zich mee, maar dat betaalt zich terug als de voordracht succesvol is.

AANBEVELING WOONBOND EN AEDES:

De kosten die de voordragende huurdersorganisatie maakt voor de werving en selectie van de kandidaat-huurderscommissaris worden, op basis van een door haar opgestelde begroting, vergoed door de corporatie.

In de Wet op het overleg huurders verhuurder is vastgelegd dat een huurdersorganisatie recht heeft op een kostenvergoeding van de corporatie voor de uitvoering van haar activiteiten. De corporatie en de huurdersorganisatie stellen hiervoor een budget vast voor het kalenderjaar, dat de huurdersorganisatie naar eigen inzicht kan besteden.

Uit dit budget kunnen de kosten voor werving en selectie bekostigd worden. Aedes en de Woonbond raden aan dat als in het budget niet of onvoldoende rekening is gehouden met deze kosten, de huurdersorganisatie een aparte begroting opstelt van de kosten voor werving en selectie en deze indient bij de corporatie. Het is gebruikelijk dat de onafhankelijk extern adviseur een offerte uitbrengt van de te verrichten werkzaamheden en de daaraan verbonden kosten.

5.2 OPENBARE WERVING

De werving is gericht op het vinden van die kandidaat die het beste voldoet aan de gestelde eisen.

Hoe kan de huurdersorganisatie tot een goede voordracht komen? De Governancecode woningcorporaties bepaalt dat vacatures voor leden van de RvC openbaar worden gesteld (bepaling 3.4 Governancecode woningcorporaties). In de praktijk betekent dit dat meestal een advertentie wordt geplaatst in een landelijk of regionaal dagblad, in een vaktijdschrift en/of op het internet. Aanvullend kan de voordragende huurdersorganisatie in eigen kring inventariseren of men personen kent die kunnen worden benaderd en uitgenodigd om te reageren. Vaak wordt ook gebruik gemaakt van searchbureaus die actief potentiële kandidaten (uit hun eigen netwerk) benaderen.

5.3 SELECTIECOMMISSIE

Na de werving zijn er meestal meerdere kandidaten die geschikt zijn voor de functie van huurderscommissaris. Hoe komt de huurdersorganisatie tot een goede keuze?

Allereerst moet een selectiecommissie worden ingesteld die tot taak heeft uit de aangemelde kandidaten en op basis van een zorgvuldige afweging, degene te kiezen die het beste aan het profiel voor de huurderscommissaris voldoet. Hiertoe dient de selectiecommissie de binnengekomen brieven te selecteren en gesprekken met kandidaat-huurderscommissarissen te voeren. Eventueel kan de selectiecommissie de eerste selectie van de kandidaten overlaten aan een onafhankelijke externe adviseur.

AANBEVELING VTW EN WOONBOND:

De selectiecommissie bestaat uit een (een afvaardiging van) bestuursleden van de huurdersorganisatie.

De samenstelling van de selectiecommissie kan op verschillende manieren worden vormgegeven. Enkele veelvoorkomende mogelijkheden zijn:

- een commissie bestaande uit bestuursleden van de huurdersorganisatie;
- een commissie bestaande uit bestuursleden van de huurdersorganisatie, met ondersteuning van een onafhankelijke externe adviseur;
- een commissie bestaande uit een afvaardiging van de huurdersorganisatie, ondersteund door de corporatie;
- een commissie bestaande uit een afvaardiging van de huurdersorganisatie, met ondersteuning van zowel de corporatie als een onafhankelijke externe adviseur.

Vaak worden ook één of meerdere commissarissen aan de selectiecommissie toegevoegd. De commissarissen hebben inzicht in de samenstelling en dynamiek van de bestaande RvC. Hun betrokkenheid helpt bij het selecteren van kandidaten die qua expertise en persoonlijkheid een aanvulling vormen op de zittende leden.

Het gezamenlijk werken aan de selectie bevordert ook wederzijds begrip en versterkt de samenwerking tussen de huurdersorganisatie en de RvC, wat kan leiden tot een breder draagvlak voor de uiteindelijke kandidaat.

Het komt ook voor dat een huurdersorganisatie deelneemt aan een selectiecommissie van de RvC zelf. Als er meerdere RvC-leden moeten worden benoemd, waaronder een huurderscommissaris, kunnen huurdersorganisatie en RvC besluiten om de werving en selectie gezamenlijk te doen. Hierbij heeft de voordragende huurdersorganisatie natuurlijk wel instemmingsrecht bij de keuze van de huurderscommissaris.

Tot slot wordt de bestuurder vaak in een adviserende rol betrokken.

5.4 SELECTIEGESPREKKEN

Na de instelling van de selectiecommissie en de eerste selectie van de brieven worden de gesprekken met de kandidaten gevoerd.

Gebruikelijk is dat in twee rondes te doen. In de eerste ronde kunnen dan bijvoorbeeld zes kandidaten worden uitgenodigd. In de tweede ronde gaat het dan bijvoorbeeld nog om twee kandidaten. Een tweede gesprek kan, als de huurdersorganisatie en de RvC dit met elkaar hebben afgesproken, plaatsvinden met een afvaardiging van de RvC. Dit vermindert het risico op onenigheid met de RvC over de benoeming.

Bij het voeren van een selectiegesprek kan een gespreksleidraad gebruikt worden, waarbij de lijn van gesprek voor iedereen helder vastgelegd is. Hierin staat bijvoorbeeld wie de introductie verzorgt en welke vragen aan de orde komen. De leden van de selectiecommissie spreken van tevoren af op welke objectieve punten ze de kandidaten zullen beoordelen. Het kan handig zijn om voor de beoordeling en de selectie van de kandidaten specifieke formulieren te gebruiken. Tijdens het gesprek noteert elk lid van de selectiecommissie zijn eigen bevindingen en kan deze inbrengen in de (na)bespreking. De beoordeling van kandidaten is niet altijd eenvoudig. Deskundige ondersteuning hierbij is alleen daarom al wenselijk. Het gaat om een groot belang. Iedereen moet er van overtuigd zijn dat de voor te dragen kandidaat de goede is. Het is niet vreemd om referenties te verlangen.

Het is belangrijk dat de huurdersorganisatie en de kandidaat-huurderscommissaris al vanaf de selectie open en eerlijk met elkaar in gesprek gaan (en te blijven) over elkaars beelden en verwachtingen met betrekking tot positie en rolinvulling van de huurderscommissaris, het 'kritisch en onafhankelijk' en 'zonder last of ruggespraak' opereren. Andere onderwerpen die besproken kunnen worden zijn: de positie en werkwijze van de huurdersorganisatie en eventuele knelpunten en successen in het overleg met de corporatie.

6

DE VOORDRACHT

Het resultaat van de werving en selectie is een kandidaat-huurderscommissaris die voldoet aan de wettelijke vereisten en de opgestelde profielschets, goed binnen de RvC past en het vertrouwen geniet van de huurdersorganisatie. De huurdersorganisatie draagt deze kandidaat voor aan de RvC.

6.1 IN HOEVERRE IS DE VOORDRACHT BINDEND?

Een bindende voordracht betekent niet automatisch dat de voorgedragen kandidaat ook daadwerkelijk benoemd wordt tot huurderscommissaris. Allereerst houdt het in dat de RvC alleen personen kan benoemen die op de voordracht staan; in die zin is de RvC gebonden aan de voordracht. Daarnaast impliceert een bindende voordracht dat de RvC de voorgedragen kandidaat-huurderscommissaris in principe moet benoemen, tenzij deze niet voldoet aan de wettelijke vereisten en/of geen positieve zienswijze van de Autoriteit woningcorporaties (Aw) heeft ontvangen.

Voordat de RvC een zienswijze bij de Aw aanvraagt voor de kandidaat-huurderscommissaris, moet hij eerst zelf een oordeel vormen over de kandidaat. Daartoe vindt een gesprek plaats tussen de RvC en de kandidaat-huurderscommissaris.

6.2 DE RVC IS HET NIET EENS MET DE VOORDRACHT

AANBEVELING VTW EN WOONBOND:

De RvC en de huurdersorganisatie gaan met elkaar in gesprek als de RvC het niet eens is met de voorgedragen kandidaat-huurderscommissaris.

Het kan voorkomen dat de RvC het niet eens is met de door de huurdersorganisatie voorgedragen kandidaat-huurderscommissaris. Dit kan zijn omdat de kandidaat niet voldoet aan de wettelijke vereisten of de profielschets, of dat deze niet goed past binnen het team. In dergelijke gevallen is het raadzaam dat beide partijen in overleg treden om de kwestie gezamenlijk te bespreken.

Als de kandidaat-huurderscommissaris niet aan de wettelijke vereisten voldoet, zal geen benoeming plaatsvinden. De RvC hoeft in dat geval ook geen zienswijze aan te vragen.

Als de kandidaat-huurderscommissaris aan de wettelijke vereisten voldoet, zet de RvC de aanvraag voor een zienswijze bij de Aw in gang. Dit gebeurt ook als de raad van mening is dat de kandidaat niet volledig aan de profielschets voldoet of niet goed binnen het team past. Deze overwegingen kunnen in de aanvraag worden benoemd en gemotiveerd.

Ontvangt de kandidaat een positieve zienswijze van de Aw, dan is de RvC verplicht om deze tot huurderscommissaris te benoemen. Als de Aw geen positieve zienswijze afgeeft is een nieuwe voordracht van de huurdersorganisatie nodig. In het uiterste geval kan de RvC een commissaris benoemen uit de kring van huurders van woongelegenheden van de corporatie (zie ook hoofdstuk 3).

7

CONTACT TUSSEN DE HUURDERSORGANISATIE EN DE HUURDERSCOMMISSARIS

Als de voorgedragen kandidaat-huurderscommissaris door de RvC is benoemd, blijft er contact bestaan tussen de huurdersorganisatie en de huurderscommissaris. Het is wenselijk dat er ook contact is tussen de huurdersorganisatie en de voltallige RvC.

AANBEVELING VTW EN WOONBOND:

De huurdersorganisatie en de RvC overleggen één of twee keer per jaar over het algemeen beleid van de corporatie. In dit kader legt de RvC alle commissarisbenoemingen ter informatie voor aan de huurdersorganisatie. Daarnaast is periodiek – zowel formeel als informeel – contact tussen de huurdersorganisatie en de huurderscommissarissen.

De Woningwet, de Wet op het overleg huurders verhuurder en de Governancecode woningcorporaties gaan er van uit dat huurders worden betrokken bij het beleid en beheer van de corporatie. De afspraken over hoe dat gebeurt worden over het algemeen vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst tussen de huurdersorganisatie en de corporatie. Deze bevat ook afspraken over het overleg tussen de huurdersorganisatie en de RvC.

De huurdersorganisatie kan zich enerzijds door de RvC laten informeren over de wijze waarop de RvC toezicht houdt op de voor haar belangrijke aspecten en kan anderzijds de RvC deelgenoot maken van haar zienswijzen en standpunten, toelichting vragen op besluiten van de RvC en discussiëren over de ontwikkelingen in de organisatie en de maatschappelijke omgeving.

In periodiek overleg kunnen de huurderscommissarissen de huurdersorganisatie informeren over de ontwikkelingen in de organisatie en indien gewenst de aandachtspunten en besluiten van de RvC toelichten.

Ook is er ruimte voor informeel, tussentijds contact tussen de huurderscommissarissen en bijvoorbeeld de voorzitter van de huurdersorganisatie.

In dit kader verdient het volgens de Woonbond en de VTW aanbeveling dat de RvC alle commissarisbenoemingen ter informatie voorlegt aan de huurdersorganisatie. Dat versterkt het onderlinge contact en vertrouwen.

TIPS!

- Zorg dat de huurdersorganisatie onderdeel is van het inwerkprogramma van elke nieuwe commissaris, niet alleen van de nieuwe huurderscommissaris.
- Bouw als huurdersorganisatie ook aan een goede relatie met de voorzitter van de RvC.

8

HERBENOEMING

Een huurderscommissaris wordt benoemd voor een termijn van maximaal vier jaar. Herbenoeming is mogelijk tot in totaal maximaal acht jaar. De huurdersorganisatie besluit of zij de aftredende huurderscommissaris voor een nieuwe termijn wil voordragen.

De huurdersorganisatie heeft het recht om bij het einde van elke zittingstermijn van een huurderscommissaris een kandidaat voor te dragen. Dus niet alleen bij een nieuwe benoeming maar ook bij een herbenoeming.

Als de benoemingstermijn van een huurderscommissaris eindigt zal de RvC allereerst moeten vaststellen of de algemene profielschets voor de RvC en het specifieke profiel voor de huurderscommissaris nog voldoen. Hierbij betreft de RvC de huurdersorganisatie. Zie ook de aanbevelingen in hoofdstuk 4 paragraaf 2.

Na vaststelling van de actuele profielschetsen toetst de RvC of de huurderscommissaris die voor herbenoeming in aanmerking wil komen hier nog aan voldoet. Daarbij betreft de RvC ook zijn oordeel over het functioneren van de huurderscommissaris binnen de RvC.

AANBEVELING VTW EN WOONBOND:

De RvC geeft, bij zijn verzoek om een nieuwe bindende voordracht, gemotiveerd aan of hij de aftredende huurderscommissaris wel of niet graag ziet doorgaan voor een nieuwe termijn.

De huurdersorganisatie motiveert haar keuze als deze afwijkt van de aanbeveling van de RvC. In dat geval doen de RvC en de huurdersorganisatie er verstandig aan om daarover met elkaar in overleg te treden.

Bij zijn verzoek om een bindende voordracht deelt de RvC gemotiveerd mee of hij de aftredende commissaris ziet als een geschikte kandidaat voor een volgende periode.

De huurdersorganisatie weegt dit mee bij haar eigen afweging en besluit of de aftredende huurderscommissaris voor een nieuwe termijn wordt voorgedragen of dat er een nieuwe kandidaat wordt gezocht. Als dit afwijkt van de aanbeveling van de RvC motiveert de huurdersorganisatie haar besluit. De RvC en huurdersorganisatie doen er verstandig aan om daarover met elkaar in gesprek te gaan.

8.1 HERBENOEMING NA FUSIE

Een fusie brengt meestal veel veranderingen met zich mee, waaronder een nieuwe RvC. De RvC van de fusiecorporatie dient, zoals iedere andere RvC, voor minimaal een derde en voor maximaal de helft uit huurderscommissarissen te bestaan.

AANBEVELING VTW EN WOONBOND:

Bij een fusie stelt de RvC nieuwe profielschetsen op voor de RvC van de fusiecorporatie. Selectie van de commissarissen vindt plaats op basis van de profielschetsen.

Na een fusie ontstaat een nieuwe organisatie met veelal een andere strategie, omvang en complexiteit. De benodigde competenties en ervaringen binnen de RvC kunnen hierdoor aanzienlijk veranderen.

Het is daarom raadzaam om nieuwe profielschetsen op te stellen voor de RvC van de fusiecorporatie en op basis hiervan commissarissen te selecteren. Eenvoudigweg de bestaande raden samenvoegen is geen verstandige keuze. Wel kan er uit een oogpunt van continuïteit reden zijn om niet allemaal nieuwe commissarissen te benoemen.

Een corporatie die na de fusie juridisch opgaat in de corporatie die na de fusie juridisch wordt voortgezet, wordt 'verdwijnde rechtspersoon' genoemd. De overnemende corporatie is de 'verkrijgende rechtspersoon'.

Bij een fusie treden alle zittende commissarissen van de verdwijnde rechtspersoon af. Wanneer zij, na selectie op basis van de nieuwe profielschetsen, toetreden tot de RvC van de verkrijgende rechtspersoon, wordt dit door de Woningwet niet aangemerkt als een (her)benoeming voor de toets geschiktheid en betrouwbaarheid (artikel 30 lid 4 Woningwet).

De zittende commissarissen van de verkrijgende rechtspersoon stellen hun zetels ter beschikking. Wanneer zij, na selectie op basis van de nieuwe profielschetsen, hun zetel weer innemen is dit geen (her)benoeming voor de toets geschiktheid en betrouwbaarheid. Commissarissen die niet worden geselecteerd, omdat zij bijvoorbeeld niet voldoen aan de nieuwe profielschetsen, treden af.

Er is geen nieuwe bindende voordracht van de huurdersorganisatie vereist voor zittende huurderscommissarissen die op basis van de nieuwe profielschetsen worden geselecteerd in de RvC van de verkrijgende rechtspersoon.

Het vereiste van bindende voordracht geldt wel, indien één of meerdere nieuwe huurderscommissarissen worden benoemd. Ook is dan, evenals bij de benoeming van nieuwe niet-huurderscommissarissen, een toets geschiktheid en betrouwbaarheid met een positieve zienswijze nodig.

BIJLAGE

OVERZICHT RELEVANTE WET- EN REGELGEVING

Hieronder vindt u een overzicht van relevante wet- en regelgeving met betrekking tot de huurderscommissaris en het voordrachtsrecht van de huurdersorganisatie.

WONINGWET

De Woningwet geeft spelregels voor het functioneren van woningcorporaties en stelt regels aan de kwaliteit van het bestuur en het interne toezicht.

De Woningwet bepaalt dat huurdersorganisaties het recht hebben commissarissen voor te dragen; minimaal een derde en maximaal de helft. Deze voordracht is bindend.

Leden van het bestuur en de RvC kunnen pas worden benoemd nadat ze een positieve zienswijze van de minister hebben ontvangen. De Autoriteit woningcorporaties voert hiertoe een toets uit.

De volledige tekst van de Woningwet 2015 vindt u op:

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0005181>

Artikel 1, lid 1 Woningwet

Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt verstaan onder:

- bewoner: huurder en degene die met instemming van de huurder zijn hoofdverblijf in de woongelegenheden heeft;
- bewonerscommissie: bewonerscommissie als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel g, van de Wet op het overleg huurders verhuurder;
- huurdersorganisatie: huurdersorganisatie als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel f, van de Wet op het overleg huurders verhuurder;

Artikel 30, lid 3 Woningwet

Alvorens de raad van commissarissen commissarissen benoemt, verzoekt deze Onze Minister om zijn zienswijze op de geschiktheid van de betrokken personen voor het lidmaatschap van de raad van commissarissen en de betrouwbaarheid van die personen aan haar kenbaar te maken. Aan de zienswijze kunnen voorwaarden worden verbonden. Onze Minister kan binnen vier weken zijn zienswijze aan de toegelaten instelling doen toekomen, welke termijn hij, onder schriftelijke kennisgeving daarvan aan de toegelaten instelling voor het verstrijken van die termijn, eenmalig met een door hem daarbij te bepalen termijn van ten hoogste vier weken kan verlengen. Een benoeming als bedoeld in de eerste volzin zonder dat Onze Minister daarover een positieve zienswijze heeft uitgebracht is, indien dat niet het gevolg is van zijn handelen of nalaten, strijdig met het belang van de volkshuisvesting. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere voorschriften gegeven omtrent de toepassing van dit lid.

Artikel 30, lid 4 Woningwet

Een commissaris wordt benoemd voor een periode van ten hoogste vier jaar en kan worden herbenoemd. De al dan niet aaneengesloten totale periode waarin een commissaris lid is van de raad van commissarissen van dezelfde toegelaten instelling is ten hoogste acht jaar. Indien een lid van de raad van commissarissen van

een fuserende toegelaten instelling, na toepassing van het bepaalde in artikel 53, toetreedt tot de raad van commissarissen van de verkrijgende toegelaten instelling, dan wordt dat voor de toepassing van dit lid niet aangemerkt als een benoeming of herbenoeming.

Artikel 30, lid 5 Woningwet

Een commissaris is deskundig en heeft geen persoonlijk belang in de toegelaten instelling of de met haar verbonden ondernemingen. Er is geen arbeidsovereenkomst als bedoeld in artikel 610 lid 1 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek tussen een commissaris en de toegelaten instelling.

Artikel 30, lid 6 Woningwet

Het lidmaatschap van de raad van commissarissen is onverenigbaar met een voormalig lidmaatschap of lidmaatschap van een orgaan van een rechtspersoon of vennootschap, of enige andere functie, waarvan de uitoefening door de commissaris nadelig kan zijn voor de belangen van de toegelaten instelling of waarvan de uitoefening kan leiden tot de schijn van belangenverstrengeling.

Artikel 30, lid 7 Woningwet

De raad van commissarissen is zodanig samengesteld dat de commissarissen ten opzichte van elkaar, het bestuur en welk deelbelang dan ook onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. Voorts is de samenstelling zodanig dat geen verwevenheid ontstaat tussen de raad van commissarissen en een orgaan van een andere rechtspersoon of vennootschap die nadelig kan zijn voor de belangen van de toegelaten instelling.

Artikel 30, lid 9 Woningwet

Commissarissen kunnen huurders van woongelegenheden van toegelaten instellingen zijn.

Artikel 30, lid 10a Woningwet

De statuten bepalen in elk geval, dat:

de in het belang van de huurders van woongelegenheden van de toegelaten instelling werkzame huurdersorganisaties gezamenlijk het recht hebben een bindende voordracht te doen voor twee of meer commissarissen, indien de raad van commissarissen uit vier of meer commissarissen bestaat, dan wel een bindende voordracht te doen voor één commissaris, indien die raad uit drie commissarissen bestaat;

Artikel 30, lid 10b Woningwet

De statuten bepalen in elk geval, dat:

indien er geen zodanige huurdersorganisatie is, het in onderdeel a bedoelde voordrachtsrecht berust bij de bewonerscommissies gezamenlijk;

Artikel 30, lid 10c Woningwet

De statuten bepalen in elk geval, dat:

indien geen voordracht als bedoeld in onderdeel a is gedaan op grond van onderdeel a of b, de raad van toezicht er zorg voor draagt dat de huurders van de woongelegenheden van de toegelaten instelling in de gelegenheid worden gesteld om een zodanige voordracht te doen;

Artikel 30, lid 10f Woningwet

De statuten bepalen in elk geval, dat:

indien geen voordracht als bedoeld in onderdeel a is gedaan op grond van onderdeel a, b of c, de raad van commissarissen er zorg voor draagt dat hetzelfde aantal commissarissen uit de huurders van de woongelegenheden van de toegelaten instelling wordt benoemd als waarop een zodanige voordracht betrekking zou kunnen hebben gehad, met dien verstande dat door die benoeming niet in strijd met het bepaalde bij of krachtens dit artikel mag worden gekomen.

Artikel 30, lid 11 Woningwet

Het aantal op grond van het tiende lid, onderdeel a, b of c, voorgedragen commissarissen of het aantal op grond van het tiende lid, onderdeel f, benoemde commissarissen, is zodanig, dat zij tezamen ten minste een derde deel en niet de meerderheid van de raad van commissarissen kunnen uitmaken.

Artikel 31, lid 1 Woningwet

Bij de vervulling van hun taak richten de commissarissen zich naar het belang van de toegelaten instelling en de door haar in stand gehouden onderneming, naar het te behartigen maatschappelijke belang en naar het belang van de betrokken belanghebbenden.

Artikel 31, lid 2 Woningwet

De raad van commissarissen voorziet in het behouden en ontwikkelen van de kennis en de vaardigheden die met inachtneming van het bij en krachtens deze wet bepaalde noodzakelijk zijn voor het geschikt blijven van personen voor het lidmaatschap van de raad van commissarissen.

BESLUIT TOEGELATEN INSTELLINGEN VOLKSHUISVESTING

Het Besluit toegelaten instellingen volkshuisvesting (Btiv) geeft een nadere invulling van een aantal zaken die in de Woningwet zijn vastgelegd. Bijvoorbeeld dat de zienswijze betrekking heeft op de geschiktheid en de betrouwbaarheid van de beoogde bestuurder of commissaris.

De volledige tekst van het Btiv vindt u op: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0036702>

Artikel 19, lid 1 Btiv

De zienswijze, bedoeld in de artikelen 25, tweede lid, en 30, derde lid, van de wet, heeft in elk geval betrekking op:

- a. de geschiktheid van de beoogde bestuurder of commissaris, blijkend uit diens opleiding, diens werkervaring en vakinhoudelijke kennis en diens competenties, en
- b. de betrouwbaarheid van de beoogde bestuurder of commissaris, blijkend uit diens handelen of nalaten of voornemens daartoe, een door de beoogde bestuurder of commissaris verkregen verklaring omtrent zijn gedrag, als bedoeld in artikel 28 van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens, en uit de antecedenten, genoemd in bijlage 1 bij dit besluit.

Artikel 19, lid 2 Btiv

Onze Minister betreft bij zijn zienswijze de aard en zwaarte van de functie waarvoor de beoogde bestuurder of commissaris in aanmerking wordt gebracht, en de aard en de omvang van de werkzaamheden van de toegelaten instelling.

Artikel 19, lid 3 Btiv

Bij ministeriële regeling kunnen nadere voorschriften worden gegeven omtrent het uitbrengen van de zienswijze, bedoeld in de artikelen 25, tweede lid, en 30, derde lid, van de wet, en voorschriften worden gegeven omtrent de door de toegelaten instelling aan Onze Minister te verstrekken inlichtingen ten behoeve van het opstellen van die zienswijze.

REGELING TOEGELATEN INSTELLINGEN VOLKSHUISVESTING

De Regeling toegelaten instellingen volkshuisvesting geeft op een aantal punten een concrete uitwerking van bepalingen in de Woningwet en het Besluit toegelaten instellingen volkshuisvesting. De regeling bevat bijvoorbeeld nadere voorschriften over de geschiktheid en de betrouwbaarheid, en over de procedure van de toetsing.

De volledige tekst van de Rtiv vindt u op: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0036709>

Artikel 6, lid 1 Rtiv

De toegelaten instelling stelt de minister in staat een zienswijze over een kandidaat uit te brengen voorafgaande aan de benoeming of herbenoeming. Daartoe doet de

raad van commissarissen van de toegelaten instelling een aanvraag voor een zienswijze aan hem voor een voorgenomen benoeming of herbenoeming van die kandidaat voorafgaand aan die benoeming of herbenoeming.

Artikel, lid 2 Rtv

De raad van commissarissen maakt bij de aanvraag, bedoeld in het eerste lid, gebruik van een door de minister beschikbaar te stellen aanvraagformulier.

Artikel, lid 3 Rtv

De aanvraag gaat in elk geval vergezeld van:

- a. in geval van een voorgenomen eerste benoeming van een kandidaat:
 1. zijn curriculum vitae;
 2. het gebruikte functieprofiel;
 3. de bij zijn werving gevolgde selectieprocedure;
 4. een motivering ten aanzien van die benoeming, waarbij in elk geval wordt ingegaan op de competenties en antecedenten van de kandidaat en, in geval van een benoeming in de raad van commissarissen of in een bestuur waarvan meerdere natuurlijke personen deel uitmaken, op zijn geschiktheid, met inachtneming van de samenstelling van die raad of dat bestuur en de daarbinnen aanwezige kennis en ervaring; en
 5. een door de minister beschikbaar te stellen en door de kandidaat ingevuld formulier betrouwbaarheidsonderzoek.
- b. in geval van een voorgenomen herbenoeming van een kandidaat:

de documenten, genoemd in onderdeel a, onder 1, 2, 4 en 5.

Artikel 7, lid 1 Rtv

De minister voorziet in de mogelijkheid om de aanvraag langs elektronische weg in te dienen.

Artikel 7, lid 2 Rtv

De minister bevestigt de ontvangst van de aanvraag binnen een week na die ontvangst aan de toegelaten instelling. Indien de aanvraag onvolledig is, stelt hij de toegelaten instelling daarvan bij die bevestiging in kennis.

BELEIDSREGEL AUTORITEIT WONINGCORPORATIES

De beleidsregels beschrijven hoe de Autoriteit woningcorporaties omgaat met de beoordelings- en beleidsruimte die de wet op onderdelen geeft.

Hoofdstuk 3 ('Geschiktheid en Betrouwbaarheid') en 4 ('Onverenigbaarheden') zijn relevant met betrekking tot de huurderscommissaris en het voordrachtsrecht van de huurdersorganisatie.

De volledige tekst van de Beleidsregel vindt u op: <https://www.ilent.nl/onderwerpen/publicaties-cijfers-en-wetgeving-autoriteit-woningcorporaties/documenten/leefomgeving-en-wonen/autoriteit-woningcorporaties/publicaties-cijfers-en-wetgeving/publicaties/beleidsregels-autoriteit-woningcorporaties>

Meer informatie over de aanvraag zienswijze en toets Geschiktheid en Betrouwbaarheid vindt u op: <https://www.ilent.nl/onderwerpen/governance-en-integriteit/zienswijze-geschiktheid-en-betrouwbaarheid>

WET OP HET OVERLEG HUURDERS VERHUURDER

De Wet op het overleg huurders verhuurder (Wohv) regelt de relatie tussen verhuurders en hun huurdersorganisaties. De wet geeft de huurdersorganisatie recht op informatie, overleg, advies en subsidie.

Artikel 1, lid 1 Wohv

- f. huurdersorganisatie: vereniging of stichting, die als doelstelling heeft het behartigen van de belangen van huurders en:
 1. van welke het bestuur wordt gekozen of aangewezen door en uit de huurders die zij vertegenwoordigt;
 2. die de huurders op de hoogte houdt van haar activiteiten en hen betreft bij haar standpuntbepaling;

3. die ten minste eenmaal per jaar een vergadering uitschrijft voor de huurders, waarin zij verantwoording aflegt van haar activiteiten in het verstreken jaar, haar plannen voor het eerstvolgende jaar bespreekt en deze vaststelt; en
 4. die alle huurders van de woongelegenheden of wooncomplexen, waarvoor zij de belangen behartigt, in de gelegenheid stelt om zich bij haar aan te sluiten;
- g. bewonerscommissie: commissie van bewoners van huurwoningen in een wooncomplex, niet zijnde een huurdersorganisatie, die de belangen behartigt van de huurders van dat wooncomplex en die voldoet aan onderdeel f, onder 2 tot en met 4.

GOVERNANCECODE WONINGCORPORATIES

De Governancecode geeft richting aan de wijze waarop bestuur en RvC functioneren en de wijze waarop zij verantwoording afleggen over hun resultaten. Leden van Aedes en de VTW zijn verplicht zich aan de Governancecode te houden.

De Governancecode bevat 'pas toe' bepalingen, die vetgedrukt zijn weergegeven. Deze bepalingen hebben een verplichtend karakter omdat ze de basis leggen voor 'good governance'. Van de corporatie mag verwacht worden dat zij niet alleen deze bepalingen toepassen, maar ook verantwoording afleggen over de toepassing van deze normen. Daarnaast zijn er 'pas toe óf leg uit' bepalingen. Daarvan kan in bijzondere gevallen worden afgeweken, maar alleen met een goede en inhoudelijke uitleg.

De Governancecode kent vijf principes die leidend zijn voor iedereen die betrokken is bij het bestuur van en toezicht op een woningcorporatie. De principes vullen elkaar aan en moeten in samenhang worden gezien.

De vijf principes zijn:

1. De woningcorporatie handelt volgens waarden en normen die passen bij de maatschappelijke opdracht.
2. Bestuur en RvC zijn aanspreekbaar en leggen actief verantwoording af.
3. Bestuur en RvC zijn geschikt voor hun taak en daarop aanspreekbaar.
4. De woningcorporatie gaat in dialoog met belanghebbende partijen.
5. Woningcorporaties beheersen de risico's verbonden aan de activiteiten.

De volledige tekst van de Governancecode woningcorporaties vindt u op:

<https://vtw.nl/governancecode-woningcorporaties>

Principe 3 Governancecode woningcorporaties

Het vervullen van de maatschappelijke opdracht van woningcorporaties vraagt om deskundige bestuurders en toezichthouders, die permanent investeren in hun kennis en kunde en die aanspreekbaar zijn. De leden van bestuur en RvC vullen elkaar aan en houden elkaar hierin scherp.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het behalen van maatschappelijke, operationele en financiële resultaten. Het bestuur wordt benoemd door de RvC en legt verantwoording aan af.

In de uitvoering van zijn taak laat het bestuur zich bovenal leiden door het doel van de corporatie.

Daarnaast zorgt het bestuur ervoor dat de RvC tijdig beschikt over de informatie die nodig is voor het uitoefenen van goed toezicht.

De RvC houdt toezicht op het bestuur en de algemene gang van zaken binnen de woningcorporatie. Daarnaast fungeert de RvC als klankbord voor het bestuur en weegt hij binnen zijn toezichthoudende rol zelfstandig het maatschappelijk belang af tegen de financiële continuïteit van de corporatie.

De RvC beslist over de benoeming, beoordeling, beloning, schorsing en het ontslag van bestuurders. Daarnaast is de RvC verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren.

Bepaling 3.1 Governancecode woningcorporaties

Bestuur en RvC zijn geschikt voor hun taken, passend bij de opgave van de corporatie en de algemeen geldende opvattingen over goed bestuur en toezicht. De leden van het bestuur en de RvC zijn deskundig, competent, onafhankelijk in hun denken en beschikken over een kritisch vermogen.

Iedere commissaris moet kritisch en onafhankelijk kunnen bijdragen aan het toezicht van de RvC. De RvC opereert zowel intern als extern als één team en zorgt voor voldoende tegenwicht ('countervailing power') binnen de RvC en tussen de RvC en het bestuur.

Bepaling 3.4 Governancecode woningcorporaties

De RvC is verantwoordelijk voor de werving en selectie van zowel zijn eigen leden als de bestuursleden. Daartoe stelt de RvC een profielschets*) op.

De RvC zorgt voor een evenwichtige samenstelling van de raad, en van het bestuur indien het bestuur uit meerdere leden bestaat, met aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. Bij de werving en selectie van leden van het bestuur en de RvC worden vacatures op de website van de corporatie gepubliceerd en openbaar opgesteld, bijvoorbeeld via een advertentie.

Bepaling 3.5 Governancecode woningcorporaties

Het bestuur en de RvC zorgen voor de juiste ondersteuning van en samenwerking met de huurders(organisatie) bij hun bindende voordracht van commissarissen zoals deze is voorgeschreven in de Woningwet.

Bepaling 3.14 Governancecode woningcorporaties

Na hun benoeming formuleren leden van het bestuur en de RvC opleidingsdoelen die bijdragen aan hun eigen ontwikkeling en passen bij de opgave van de corporatie. Leden van het bestuur en de RvC blijven vervolgens hun kennis ontwikkelen via trainingen en cursussen, met daarbij aandacht voor gewenst gedrag. De overeengekomen Permanente Educatie-systematieken (voor bestuurders en voor commissarissen) zijn hierop van toepassing.

Principe 4 Governancecode woningcorporaties

Woningcorporaties zorgen voor woonruimte voor mensen met een bescheiden inkomen en voor kwetsbare groepen. De maatschappelijke doelen worden in samenspraak met primair (vertegenwoordigers van) bewoners, en secundair de gemeenten, vastgesteld en neergelegd in prestatieafspraken. Daarnaast hebben corporaties oog voor andere belanghebbende partijen in de relevante netwerken en staan ze open voor feedback en discussie over de keuzes met betrekking tot de inzet van maatschappelijke middelen.

Bepaling 4.2 Governancecode woningcorporaties

Het bestuur respecteert de rol en belangen van de gemeente en huurders-organisaties, in het bijzonder bij het overleg over de prestatieafspraken.

Bepaling 4.4 Governancecode woningcorporaties

De RvC heeft zicht op de belanghebbenden van de corporatie en onderhoudt hier contact mee. Ook is de RvC door belanghebbenden aanspreekbaar op zijn uitgeoefende toezicht.

Commissie Governancecode Woningcorporaties

De onafhankelijke Commissie Governancecode Woningcorporaties (hierna: Commissie) is ingesteld door Aedes en de VTW om toe te zien op naleving van de afgesproken normen in de Governancecode woningcorporaties. Ook kan de Commissie gevraagd of ongevraagd de besturen van Aedes en de VTW adviseren over wijzigingen van de Governancecode.

Belanghebbenden kunnen een klacht of toetsingsverzoek aan de Commissie voorleggen. De Commissie toetst deze aan de Governancecode en spreekt zich hierover uit in een uitspraak of een advies.

Het Reglement van de Commissie Governancecode woningcorporaties vindt u op: <https://vtw.nl/commissie-governancecode-woningcorporaties>

COLOFON

Deze handreiking is een uitgave van de Vereniging van Toezichthouders in Woningcorporaties (VTW) en de Nederlandse Woonbond

AUTEURS

Deze gewijzigde druk is gebaseerd op het werk van Ingrid van der Kraan en Jannie Komduur, en aangevuld en bewerkt door Ingrid van der Kraan (senior beleidsmedewerker VTW) en Frederique Westenberg (beleidsmedewerker Woonbond).

OMSLAG

Winand Stut

VORMGEVING

www.curve.nl

VERSIE

4e gewijzigde druk: januari 2025

VTW

De Vereniging van Toezichthouders in Woningcorporaties is de beroepsvereniging van, voor en door 1.150 leden die als commissaris samen meer dan 1.300 intern toezichthoudende functies uitoefenen bij ongeveer 275 woningcorporaties. De VTW behartigt de belangen van het interne toezicht op woningcorporaties en zet zich in voor de bevordering van de kwaliteit en ontwikkeling van dit toezicht. Meer informatie: <https://www.vtw.nl>

NEDERLANDSE WOONBOND

De Nederlandse Woonbond komt op voor de belangen van huurders en woningzoekenden. Ze staat voor betaalbare huren, voldoende goede woningen in leefbare wijken en sterke huurdersorganisaties. Meer informatie over de Woonbond: <https://www.woonbond.nl>